

Микал О. К.

ORCID: 0009-0000-4960-0961

доктор філософії, кандидат історичних наук,

асистент професора

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

м. Київ, Україна

УКРАЇНА В ДЗЕРКАЛІ ЯПОНСЬКОГО СТРАТЕГІЧНОГО МИСЛЕННЯ: ЩО БАЧАТЬ, ЧОГО БОЯТЬСЯ, ЩО ОБИРАЮТЬ

Ключові слова: Японія, стратегічне мислення, Росія, Китай, Україна, безпека, міжнародні відносини.

Після початку повномасштабної війни Росії проти України зовнішньополітична позиція Японії зазнала низки трансформацій. Офіційні заяви про засудження агресії, приєднання до санкцій, символічна підтримка України в міжнародних організаціях – усе це є частиною позиціонування Японії в новому глобальному порядку. Проте за формальними жестами простежується складніша логіка – логіка стратегічного стримування та обережної самостійності.

У цьому дослідженні запропоновано аналіз того, як провідні японські аналітичні центри та експертні середовища (зокрема Japan Institute of International Affairs [1; 2], Sasakawa Peace Foundation [3; 4], GRIPS [5; 6]) інтерпретують українську війну та бачать її наслідки для Азіатсько-Тихоокеанського регіону. Особливу увагу приділено тому, якою постає Україна в японському стратегічному дискурсі: жертвою, потенційним союзником чи полем гри інших держав.

Теза доповіді полягає в тому, що Японія використовує кейс України як дзеркало для переосмислення власного геополітичного становища: у контексті ядерної загрози, ризику втрати контролю над регіональним балансом, а також в умовах активізації співпраці Росії та Китаю [5; 6]. Стримана позиція Токіо вказує на переосмислення не лише євроазійської безпеки, а й довгострокових інтересів самої Японії.

У дослідженні застосовано порівняльний метод та якісний аналіз публікацій із 2022 р. до травня 2025 р. Теоретичне підґрунтя формується на основі сучасного аналізу зовнішньополітичної поведінки Японії з акцентом на політиці обережного маневрування між центрами сили – США, Китаєм і Росією – в умовах посилення невизначеності у глобальному безпековому середовищі [7]. Замість апеляції до класичних моделей авторка спирається на емпіричну інтерпретацію дій Японії у відповідь на війну в Україні. Результати можуть бути

корисними для подальших досліджень у сфері порівняльної зовнішньої політики, ролі культурного коду у формуванні стратегічних рішень, а також для переосмислення ролі України в глобальному контексті.

Література:

1. Japan Institute of International Affairs. Strategic Annual Report 2025 [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.jiia.or.jp/en/strategic_comment/sar_2025/2025_all.pdf (дата звернення: 11.05.2025).
2. Higashi Daisaku. Preventing Global War: How to End the Ukraine War. *JIIA Commentaries* [Електронний ресурс]. 2022. Режим доступу: <https://www.jiia.or.jp/en/column/2022/08/global-issues-fy2022-01.html> (дата звернення: 13.05.2025).
3. Asano Ryo. China's Nuclear Strategy (1) // Sasakawa Peace Foundation – China Observer Series [Електронний ресурс]. 2024. Режим доступу: <https://www.spf.org/spf-china-observer/en/document-detail054.html> (дата звернення: 15.05.2025).
4. Ushirogata Keitaro. Current State of Nuclear Capability of the People's Liberation Army: A Comparison with Russia's "De-escalation" Strategy // Sasakawa Peace Foundation – China Observer Series [Електронний ресурс]. 2024. Режим доступу: <https://www.spf.org/spf-china-observer/en/document-detail053.html> (дата звернення: 15.05.2025).
5. Szechenyi Nicholas. Japan's Leadership Role on Ukraine. *Center for Strategic and International Studies (CSIS)* [Електронний ресурс]. 2022. Режим доступу: <https://www.csis.org/analysis/japans-leadership-role-ukraine> (дата звернення: 27.05.2025).
6. Matsumura Masahiro. Japan's Ukraine Policy at a Crossroads: Time for a Strategic Reset. *Wilson Global Insights (WGI)* [Електронний ресурс]. 2023. Режим доступу: <https://www.wgi.world/japans-ukraine-policy-at-a-crossroads-time-for-a-strategic-reset/> (дата звернення: 30.05.2025).
7. Kushida Kenji E. Rethinking Change in Japan's Security Policy: Punctuated Equilibrium and the Ukraine Shock. *Journal of Strategic Studies*. 2024. DOI: 10.1080/01442872.2024.2309218. Режим доступу: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01442872.2024.2309218> (дата звернення: 30.05.2025).